

Pitkä matka Vuokkiniemestä

Vienalaisesta Ville Mattisesta tuli kauppaneuvos ja arvostettu liikemies

- Vuokkiniemessä Ylä-Kuitin rannalla, aivan kylän keskustan tuntumassa on Mattisenranta. Kauppaneuvos Ville Mattinen on sieltä lähtöisin.

Elokuussa 1884 syntynyt Filip-poika lähti vähän alle kymmenvuotiaana vuonna 1894 opettelemaan liike-elämän alkeita Suomeen, aluksi setänsä Oton maakauppaan Pohjanmaan Ylimarkkuun ja sitten Lipkinin liikkeeseen Vöyrille. Hän haaveili kauppamatkustajan työstä.

Mattisen suvun nimiä olivat Matvejev ja Matwejeff. Kantaisänä voi pitää noin

vuonna 1700 syntynyttä Ivan Matvejevia. Konstantin Leontjev Matvejev eli vuosina 1823–1876 ja hänen poikansa oli Ville Mattisen isä Stepan eli Teppo.

Teppo Mattinen syntyi vuonna 1855 ja viljeli tilansa maita ja kasvatti karjaa Vuokkiniemessä. Laukkukaupoilla hän ei käynyt. Luonteeltaan hänen kerrotaan olleen kiivas ja vaativa mies, joka piti ko-

stä Helsingin juhlasaleihin

vaa kuria perheessään. Pituutta hän oli kasvanut peräti 190 senttiä ja hänet nimettiin kyläpäälliköksi.

Teppo oli naimisissa toiseen vuokkiniemäläiseen kantasukuun kuuluvan Seppän (Seppäsen) Annin kanssa, joka oli Loginoveja. Anni tunnettiin kylässä lempeänä ihmisenä ja hän oli syvästi uskonnollinen.

Lapsia parille siunaantui yhdeksän poikaa ja kaksi tyttärtä. Vanhin oli vuonna 1879 syntynyt Pekka. Nasto syntyi vuonna 1882 ja sen jälkeen Ville. Suomeen johti muidenkin kuin Villen tie. Vuonna 1898 syntynyt Jouki-sisar muutti myöhemmin nimensä Jennyksi. Kun Ville oli tullut Suomeen, hän ei enää koskaan tavannut vanhempiaan.

Vanhin veli Pekka Mattinen omisti Suomeen tultuaan kauppaliikkeet Etelä-Pohjanmaalla ja Riihimäellä. Pisimmän

rupeaman, yli 40 vuotta, hän toimi Suomen suurimmassa tekstiilitukkuliikkeessä Lassila & Tikanoja Oy:ssä. Sinne hänet pestasi juuri veli-Ville, joka oli päässyt unelmiensa ammattiin, kauppatuotantajaksi Lassila & Tikanojalle. Pekka erosi muista veljeksistä siinä, että hän oli hiljainen ja harkitseva vanhan ajan herrasmies, Villellä riitti temperamenttia.

Veljekset kuuluvat peruskivinä myös Karjalan Sivistysseuran historiaan. Kun Vienan Karjalaisten Liitto perustettiin Tampereella 3. elokuuta vuonna 1906, valittiin Ville Mattinen sen johtokunnan varajäseneksi yhdessä kauppias I. Arhipaisen kanssa. Varsinainen johtokunnan jäsen Mattisesta tuli vuonna 1924 ja myöhemmin puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja. Hän oli puheenjohtaja yhtämittaisesti vuodesta 1936 vuoteen 1953.

Pekka-veli toimi monta kymmentä

vuotta Karjalan Sivistysseuran johtokunnan jäsenenä ja rahastonhoitajana. Silloin seura ei kärsinyt rahapulasta, sillä Pekka löysi aina keinot varojen hankkimiseen.

Myös Mattisen suvun nuorin poika, vuonna 1903 syntynyt Pietari oli Suomessa. Hän kävi kauppakoulun ja toimi myyntitehtävissä niin ikään Lassila & Tikanoja Oy:ssä sekä tukkuliike Paasio Oy:ssä ja myös veljiensä omistamissa liikkeissä.

Nykyisin Lassila & Tikanoja tunnetaan pörssi-yhtiönä ja toiminnastaan ympäristöhuollon alalla sekä kiinteistöjen ja laitosten tukipalveluissa. Tuohon aikaan yhtiö toimi tukkukaupan alalla ja myytävänä oli muiden muassa tekstiilituotteita. Näin syveni Mattisen tietämys tekstiilialasta. Työkseen hän reissasi ym-

Mattisen sisarukset syntymävuoden mukaan: Pekka 1879, Nasto 1882, Risto 1888, Pietari 1903, Ville 1884, Jouki 1898 ja Juho 1894.

Kotona ei juuri ehtinyt olla

päri Suomea.

Vuoden 1918 sisällissodan jälkeen Lassila & Tikanoja päätti laajentaa Vaasasta Helsinkiin. Ville Mattinen nimitettiin Helsinkiin konttorinhoitajaksi ja ensimmäisenä tehtävänä oli hankkia toimitilat kaupungista. Ne löytyivät Kansallis-Osakepankin johtajan Mauri Honkajuuren vinkin pohjalta.

Jo noin kolmen vuoden toiminnan jälkeen Helsingin sivukonttori ohitti pääkonttorin laskutuksen määrässä. Vuonna 1933 aloitettiin oman liiketalon rakentaminen osoitteeseen Etelä-Esplanaadi 18. Sen ylimpään kerrokseen Mattisen perhe myös muutti asumaan.

Vuonna 1920 Ville oli mennyt naimisiin lentokenttäpalveluista nykyisin tunnetun John Nurmisen sukuun kuuluvan raumalaisen Aino Nurmisen kanssa. Mikko syntyi vuonna 1923, Ritva 1925 ja Sakari 1927. Vanhin pojista, isoisän kaima Teppo, kuoli 17-vuotiaana onnettomuudessa. Se oli raju isku isä-Villelle. Kaikki muut lapset ovat olleet tavalla tai toisella mukana Mattisen yrityksissä, joista ensimmäinen perustettiin vuonna vuonna 1941.

Ville Mattisen vuonna 1894 syntynyt veli Juho saapui vuonna 1922 Helsinkiin, missä perusti tekstiilituotteiden myyntiin erikoistuneen vähittäiskaupan. Ville Mattinen auttoi veljeään yrityksen perustamisessa. Teollisuusneuvoksen arvon myöhemmin saaneen Juho Mattisen yhtiö oli Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy. Hän oli naimisissa toisen Nurmisen tyttären, Inkerin, kanssa.

Ville Mattinen oli 56-vuotias, kun hän perusti yrityksensä Tekstiilitukku-liike Ville Mattinen Oy:n vappuna 1941. Vuonna 1948 perustettiin Mattisen Teollisuus Oy. Vuonna 1952 Ville Mattinen perusti tukkukauppakonttorin myös Tampereelle, Hämeenkatu 21:een ja vielä myyntikonttorit Ouluun ja Jyväskylään. Siihen aikaan hänellä oli vielä paljon elinvuosia jäljellä. Ville Mattinen oli peräti neljännesvuosisata myöhemmin mukana Mattisen Teollisuuden 25-vuotisjuhlassa Heinolassa vuonna 1973. Kunnioitettuna kauppaneuvoksena tietenkin!

Sakari Mattisen ja Ritva Vuolan mukaan isä ei ehtinyt paljon kotona oleilla. Perhe asui Lassila & Tikanojan toimitalon ylimmässä kerroksessa vuoteen 1945 asti. Huoneita oli tusinan verran ja talo-

utta hoiti porilainen Venla. Äiti hoiteli reskontraa yrityksissä.

Pian lapsetkin saivat töitä isän yrityksistä. Vuonna 1955 Ville Mattinen halusi siirtää osan työtaakastaan nuoremmille. Hänen tilalleen uudeksi toimitusjohtajaksi kutsuttiin prokuristi Mikko Mattinen. Kauppaneuvoksen arvon vuonna 1941 saanut Ville Mattinen jäi itse vielä johtokunnan puheenjohtajaksi. Hän oli johtotehtävissä vuoteen 1961 asti.

Mattisen liiketoiminta oli todellista perheyrittämistä. Esimerkiksi vaimo Aino Mattinen toimi johtokunnassa varapuheenjohtajana. Johtokuntaan valittiin myös diplomi-insinööri Unto Vuolan kanssa avioitunut ekonomi-tytär Ritva Vuola ja Sakari Mattinen. Myös Unto Vuola oli mukana yrityksessä parin avioeroon asti. Samoin Mikko-poika oli johtajana. Hän kuoli vuonna 1984.

Ritva Vuolalla oli useita erilaisia tehtäviä. Hän toimi muiden muassa tukku-liikkeen osto- ja tuotepäällikkönä, mutta lähti vetämään uuden Finja-tehtaan toimintaa Portugaliin, Vila Nova de Famalicãoon. Tekstiilialan työ alkoi vähitellen käydä Suomessa liian kalliiksi, mutta Portugalista löytyi hyvää ja edullista työvoimaa. Ritva vei alaikäiset lapsensa mukanaan Portugaliin. He saivat hoitajakseen Rosan, joka tuli myöhemmin Suomeenkin.

Ritva Vuolan liikunnanopettaja-tyttärellä on kolme lasta ja heilläkin jo lapsia. Lääkäri-pojalla on kolme lasta ja toisella pojalla kaksi. Sakarilla on kaksi poikaa, jotka molemmat asuvat ulkomailla. Vienan Karjalan Vuokkiniemi on heille kaikille varsin kaukaista suvun historiaa.

Ville Mattinen kuoli 20. huhtikuuta vuonna 1975. Hänen menestyksensä salaisuuksia olivat määrätietoisuus, rohkeus, tarkkuus ja huolellisuus. Hänellä oli vahva luonne, ja hän pystyi pitämään kaikki narut hyppysissään.

Mikon tytär Outi Nyman on kirjoittanut suvun historiasta. Hänen veljensä Timo on myynyt James-tuotteita näihin päiviin asti.

AILA-LIISA LAURILA

Lähteinä on käytetty useita kirjallisia ja säbköisiä lähteitä, haastatteluja sekä Niilo Yrjölään teosta nimeltä Yrittäjäänteen lipunkantajana: kauppaneuvos Ville Mattinen yli 60 vuotta liikemiehen uralla: järjestötyön keskusabvoja. 1960.